

24. januar 2014

Vurdering af terrortruslen mod Danmark

Sammenfatning

CTA vurderer, at der fortsat er en alvorlig terrortrussel mod Danmark. Risikoen for at blive offer for et terrorangreb i Danmark er dog fortsat meget begrænset.

CTA vurderer, at Danmarks aktive udenrigs- og sikkerhedspolitik sammen med tegningesagen udgør den væsentligste motivation for militante islamister, der ønsker at gennemføre et terrorangreb mod Danmark.

Særligt konflikten i Syrien påvirker trusselsbilledet. CTA vurderer, at mindst 90 personer siden 2012 er udrejst fra Danmark til Syrien, og at et betydeligt antal af disse personer har opnået konkrete færdigheder, der kan anvendes til at gennemføre et terrorangreb. CTA vurderer videre, at der blandt de udrejste findes et betydeligt antal personer, der har tilknytning til militant islamistiske grupper, der deler al-Qaidas militant islamistiske ideologi, og at dette sammen med de opnåede færdigheder kan medføre en forøget terrortrussel mod Danmark og danske interesser i udlandet.

I Danmark findes der miljøer, der deler en militant islamistisk ideologi. CTA vurderer, at et stigende antal personer omgås eller tilslutter sig grupper i disse miljøer. CTA vurderer, at der i danske islamistiske miljøer foregår en aktiv rekruttering af personer med henblik på deltagelse i konflikten i Syrien.

Der findes politisk ekstremistiske miljøer i Danmark, der er parate til at anvende vold. CTA vurderer, at der er en vis terrortrussel fra personer eller grupper, der færdes i eller identificerer sig med holdninger i disse miljøer og eventuelt sammensætter deres egen militante ideologi.

Et terrorangreb kan finde sted, uden at der på forhånd foreligger efterretningsmæssige indikationer herpå. CTA vurderer, at et terrorangreb i Danmark vil kunne gennemføres med lettilgængelige våben som stikvåben, håndvåben, brandstiftende bomber eller mindre, hjemmelavede bomber. En øget tilstedeværelse af personer med erfaring fra træning, samarbejde og kamp i en konfliktzone som Syrien øger risikoen for, at et angreb kan planlægges og udføres hurtigt og med større effekt.

Udviklingen i det globale trusselsbillede

Det globale trusselsbillede og dermed terrortruslen mod Danmark påvirkes fortsat i første række af militant islamistiske terrorgrupper i udlandet. Den internationale indsats mod terrorisme har svækket al-Qaidas netværk i Pakistan/Afghanistan og lagt et betydeligt pres på al-Qaida-affilierede grupper i Mali, Somalia og Yemen, der har mistet kontrollen over betydelige landområder. Disse gruppers evne til at gennemføre større angreb mod Vesten er reduceret. Ambitionen om at ramme vestlige mål er dog uændret, herunder hos al-Qaidas ledelse. De affilierede grupper retter i stigende grad deres fokus mod lokale mål, hvor også vestlige interesser har prioritet. Angrebet på et indkøbscenter i Nairobi, Kenya, i september 2013 er et eksempel herpå.

Samtidig har militant islamistiske grupper fået større spillerum i områder af Mellemøsten og Nordafrika, hvor politiske omvæltninger har svækket sikkerhedsmyndighederne. Der er opstået nye fristeder, hvor der kan gennemføres træning til og planlægning af terror, herunder mod Vesten. Blandt andet i Libyen ses eksempler på, at militante islamister har etableret sådanne fristeder.

Særligt konflikten i Syrien påvirker trusselbilledet for Vesten. Borgerkrigen i Syrien tiltrækker et stort antal personer, herunder fra Vesten. Al-Qaida-affilierede grupper og andre militant islamistiske grupper er aktive i konflikten, og et stort antal vesterlændinge slutter sig til disse grupper. Mange af disse opnår en kapacitet, som vil kunne bruges til at gennemføre et terrorangreb, når de vender tilbage fra konflikten. De mange tilrejsende fra landene i regionen øger desuden terrortruslen mod både lokale og vestlige mål i disse lande, når personerne vender tilbage.

Konflikten i Syrien har virket fremmende for en række islamistiske miljøer i europæiske lande. I miljøerne rekrutteres personer til at deltage i konflikten i Syrien. Personer i sådanne miljøer i Europa er i enkelte tilfælde blevet dømt for terrorplanlægning.

Miljøerne anvender i stigende grad sociale medier i deres aktiviteter og rekruttering. Propaganda på sociale medier er ofte lettere tilgængelig og mere målrettet end militant islamistiske gruppers hidtidige propaganda og har derfor en øget betydning for udbredelse af militant islamistisk ideologi, særligt i Vesten.

Udviklingen i Mellemøsten, herunder konflikten i Syrien, kan desuden øge risikoen for angreb i Vesten, som f.eks. mod israelske eller jødiske mål, fra andre grupper og organisationer, der anvender terror som middel. Der er herudover en risiko for, at de sekteriske elementer i konflikten i Syrien kan sprede sig i regionen og til repræsentanter for de berørte grupper i Vesten.

Der er i både højre- og venstreekstremistiske miljøer set eksempler på en fortsat vilje til voldsanvendelse. Der er i Europa set flere voldelige angreb mod politiske modstandere, anderledes tænkende og statslige institutioner. Højreekstremistiske miljøer fokuserer i stigende grad på kritik af islam. En styrket mobilisering blandt højreekstremister kan afstedkomme modreaktioner fra venstreekstremistiske såvel som fra militant islamistiske miljøer. En sådan gensidig radikaliseringsproces kan øge terrortruslen i Europa, herunder i Danmark.

Terrortruslen mod Danmark

CTA vurderer, at der fortsat er en alvorlig terrortrussel mod Danmark. Det betyder, at det er sandsynligt, at der er personer og grupper med intention om og kapacitet til at udføre et terrorangreb mod Danmark. Et terrorangreb kan finde sted, uden at der på forhånd foreligger efterretningsmæssige indikationer herpå. Mulighederne for at gennemføre et terrorangreb afhænger ikke mindst af samfundets modforanstaltninger. Risikoen for at blive offer for et terrorangreb i Danmark er derfor fortsat meget begrænset.

CTA vurderer, at Danmarks aktive udenrigs- og sikkerhedspolitik sammen med tegningesagen udgør den væsentligste motivation for militante islamister, der ønsker at gennemføre et terrorangreb mod Danmark.

Konflikten i Syrien har tiltrukket et betydeligt antal personer fra Danmark. CTA vurderer, at mindst 90 personer siden sommeren 2012 er udrejst fra Danmark til Syrien. Tallet er forbundet med en vis usikkerhed og kan være højere. CTA vurderer, at langt hovedparten har deltaget i kamphandlinger. Det er overvejende unge mænd fra islamistiske miljøer i Danmark. Der er også set eksempler på udrejste fra kriminelle miljøer.

Udrejse til Syrien eller en anden konfliktzone er ikke i sig selv udtryk for intention om at ville begå terror. En række forhold betyder dog, at der er grund til at have særlig opmærksomhed på udrejste til Syrien:

Der er ikke tidligere set så mange fra Danmark, der på så kort tid er udrejst til en konfliktzone. De udrejste adskiller sig fra udrejste til andre konflikter, idet de har mange forskellige etniske oprindelser, herunder også danske konvertitter, og er yngre og dermed også potentielt mere påvirkelige. CTA vurderer, at et betydeligt antal af disse personer har deltaget i kamphandlinger og opnået konkrete militære færdigheder, der kan anvendes til at gennemføre et terrorangreb. CTA vurderer videre, at der

blandt de udrejste findes et betydeligt antal personer, der har tilknytning til militant islamistiske grupper, der deler al-Qaidas militant islamistiske ideologi. CTA vurderer, at dette kan føre til en øget radikaliseringsproces, der sammen med de opnåede færdigheder kan medføre en forøget terrortrussel mod Danmark og danske interesser i udlandet.

Personer hjemvendt fra konfliktzoner, herunder Syrien, der ønsker at begå terror, kan handle på grundlag af instruktion fra udenlandske terrorgrupper, på grundlag af planlægning foretaget i miljøer i Danmark eller på egen hånd. CTA vurderer, at truslen mod Danmark også kan komme fra udrejste fra andre europæiske lande. Flere tidligere terrorsager, hvor angrebets mål var i Danmark, har været planlagt i udlandet.

I Danmark findes der miljøer, der deler en militant islamistisk ideologi. CTA vurderer, at et stigende antal personer omgås eller tilslutter sig grupper i disse miljøer. Rekrutteringen til miljøerne foregår aktivt, især hvor socialt udsatte unge færdes. Grupperne anvender desuden i stigende grad sociale medier som Facebook og YouTube til at rekruttere og til at udbrede deres ideologi. Mens miljøerne domineres af mænd, vurderer CTA, at også kvinder spiller en rolle på sociale medier.

Propagandaen på sociale medier indeholder sjældent direkte opfordringer til terror. Personer med tilknytning til islamistiske miljøer i Danmark har dog på offentligt tilgængelige videoer, optaget i Syrien i 2013, opfordret til angreb på "de vantros systemer" og til drab på en række navngivne danskere. CTA vurderer, at der i videoerne gives udtryk for at ramme mål i Danmark.

CTA vurderer, at der i danske islamistiske miljøer foregår en aktiv rekruttering af personer med henblik på deltagelse i konflikten i Syrien. CTA vurderer, at personer, der har været udrejst fra Danmark til en konfliktzone og vender tilbage til miljøer med en militant islamistisk dagsorden, kan udgøre en særlig terrortrussel, især hvis de tillige har forbindelse til kriminelle miljøer.

Hjemvendte fra konflikten i Syrien, der har kamperfaring og forbindelser til militant islamistiske grupper i Syrien, kan opnå en særlig status i islamistiske miljøer i Danmark, hvor de kan bidrage til at fremme radikaliseringsprocessen og fastholdelse af personer i miljøerne.

CTA vurderer, at konflikten i Syrien fortsat vil have tiltrækningskraft for personer i Danmark. Udviklingen i konflikten, særligt en mulig fortsat rivalisering mellem de militante islamistiske grupper, øger risikoen for, at udrejste fra Danmark ender i kamp mod andre oppositionsgrupper – og dermed potentielt set mod andre udrejste fra

Danmark – snarere end mod Assad-styret. Dette kan bidrage til at dæmpe interessen for at deltage i kamphandlingerne i Syrien.

Mens forbindelser til militant islamistiske grupper i Syrien eller i andre lande kan påvirke personer til at gennemføre et terrorangreb i Danmark, kan terrortruslen i Danmark tillige udspringe fra personer og grupper, der planlægger og gennemfører et terrorangreb på eget initiativ og uden kontakt til internationale terrorgrupper. Sådanne personer og grupper kan blive motiveret til at gennemføre et terrorangreb som følge af sociale relationer i militante miljøer samt oplevede uretfærdigheder i udlandet eller Danmark. Det er sjældent, at en person gennemfører et terrorangreb uden forudgående radikaliserings gennem social eller internetbaseret kontakt.

Internationale militant islamistiske grupper opfordrer fortsat til planlægning og udførelse af soloterrorisme med lettilgængelige midler mod ubeskyttede mål. I 2013 var terrorangrebene i Boston, London og Paris eksempler på sådanne angreb. Disse opfordringer vil kunne påvirke personer såvel i som uden for Danmark til at begå terror mod mål i Danmark eller mod danske interesser i udlandet.

Terrortruslen i Danmark er hovedsageligt rettet mod personer og lokaliteter med tilknytning til tegningesagen. Det må dog forudses, at militante islamister i stigende grad tager initiativ til at identificere andre terrormål. Det kan dreje sig om mål, der vurderes at have symbolværdi som militære eller andre offentlige institutioner. Der kan også være tale om lettilgængelige og ubeskyttede mål. Erfaringer fra andre vestlige lande viser, at angreb på kollektive transportmidler og på steder, hvor mange mennesker færdes, eksempelvis ved større arrangementer med offentlig adgang, har stor psykologisk effekt i befolkningen. Fra islamistiske miljøer rettes der i stigende grad trusler mod personer i Danmark, der af miljøerne opfattes som vantro, frafaldne eller krænker af islam.

Der findes politisk ekstremistiske miljøer i Danmark, der er parate til at anvende vold til at fremme deres politiske dagsorden. Volden kan være rettet mod politiske modstandere og visse minoritetsgrupper, mod statslige institutioner, herunder politiet og udenlandske ambassader, samt mod private organisationer og virksomheder, der vurderes at have symbolsk værdi.

CTA vurderer, at der er en vis terrortrussel fra personer eller grupper, der færdes i eller identificerer sig med holdninger i disse miljøer og eventuelt sammensætter deres egen militante ideologi. Sådanne personer kan blive motiveret af oplevede uretfæ-

digheder og/eller blive inspireret af terrorangreb i udlandet. I både de venstre - og højreekstremistiske miljøer ses kontakter til ekstremistiske miljøer i udlandet.

Når det gælder kapaciteten til at kunne gennemføre et terrorangreb i Danmark, vurderer CTA,

- at der eksisterer kapacitet til at kunne gennemføre terrorangreb med anvendelse af lettilgængelige våben som stikvåben, håndvåben, brandstiftende bomber eller mindre, hjemmelavede bomber, som kan fremstilles med kommercielt tilgængelige produkter, og
- at der vil kunne tilvejebringes kapacitet til at anvende simple kemiske stoffer i terrorøjemed.

CTA vurderer, at kapaciteten til at gennemføre komplekse terrorangreb i Danmark, der kræver længere tids planlægning, større udgifter til materiel og flere gerningsmænd, er begrænset. Det bemærkes dog, at en øget tilstedeværelse af personer med erfaring fra træning, samarbejde og kamp i en konfliktzone som Syrien øger risikoen for, at et angreb kan planlægges og udføres hurtigt og med større effekt. Risikoen øges, såfremt de pågældende har adgang til våben eller sprængstoffer for eksempel som følge af forbindelser til kriminelle grupper.

CTA vurderer, at terrorgrupper ikke har kapacitet til at gennemføre målrettede og ødelæggende cyberangreb på IT- og teleinfrastruktur, som kan have samfundsmæssige konsekvenser for Danmark, men at militant islamistiske terrorgrupper søger at til egne sig cyberkapaciteter.

CTA vurderer, at terrorgrupper ikke har kapacitet til at gennemføre terrorangreb med biologisk, radiologisk eller nukleart materiale i Danmark.

Terrortruslen mod danskere og danske interesser i udlandet

CTA vurderer, at der er en terrortrussel mod danske interesser i lande, hvor militant islamistiske grupper anser vesterlændinge og vestlige interesser som attraktive terrormål. Det gælder især i Afghanistan, Pakistan, Irak, Mali, Niger, Libyen, Syrien, Somalia og Yemen samt i et vist omfang lande, der grænser op til disse lande, eksempelvis Kenya. Der er tillige en trussel i lande, hvor der findes et højt antal militante islamister, der har erfaringer fra konflikten i Syrien eller andre konfliktzoner.

Som følge af militante islamisters fortsatte fokus på Danmark er der en særlig risiko for, at danskere og danske interesser kan blive mål for terrorangreb og bortførelser i disse lande, såfremt de umiddelbart kan identificeres som danske. Man kan holde sig

orienteret om særlige landerisici gennem Udenrigsministeriets rejsevejledninger (www.um.dk).

Danske diplomatiske repræsentationer er symbolske mål, der giver mulighed for at ramme Danmark direkte uden at foretage angreb i Danmark. Skønt sikkerheden mange steder er øget betydeligt, kan danske diplomatiske repræsentationer også fremover blive mål for terroraktioner, fordi de af terrorister kan opfattes som mindre sikre og dermed lettere tilgængelige mål end eksempelvis større vestlige landes repræsentationer.

CTA vurderer, at der fortsat er intentioner blandt terrorister om at ramme den internationale flytrafik.

Den primære risiko for, at man som dansker bliver ramt af terror i udlandet, er fortsat forbundet med ophold på steder, der kan være lokale terrormål, herunder steder hvor mange vesterlændinge færdes, ved store forsamlinger eller i forbindelse med større demonstrationer.